

Dnr Af-2018/0004 1745

Datum: 2018-04-24

Avsändarens referens: S2017/07382/FST

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande del 2: Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen

Sammanfattning

Detta yttrande avser betänkandets förslag *förutom* avsnitten 7.10.2 och 7.18.3 (avseende 11 kap. 4 § socialförsäkringsbalken samt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584)) samt förslaget enligt bilagan (avseende 12 kap. 17 § socialförsäkringsbalken).

Arbetsförmedlingen yttrar sig om de delar av förslaget som kan bedömas påverka arbetsmarknaden och därmed direkt eller indirekt påverka myndighetens verksamhetsområde.

Arbetsförmedlingen är positiv till att föräldraförsäkringen utformas på ett sätt som främjar en koncentration av föräldraledighet till den tid då barnen är små och i stor utsträckning i behov av omvårdnad av en närstående. Detta bidrar positivt till möjligheterna att kombinera familj och arbete. Arbetsförmedlingen är även positiv till ytterligare reservation av dagar, eftersom detta kan bidra till ett mer jämställt föräldraskap och att båda föräldrarna får möjlighet att behålla en stadig förankring på arbetsmarknaden.

Förslaget till ny modell för föräldraförsäkringen är dock onödigt komplicerat när det gäller reglerna för föräldrar som kommer till Sverige med barn.

Arbetsförmedlingen

BESÖKSADRESS: Hälsingegatan 38

POSTADRESS: Arbetsförmedlingen

113 99 Stockholm

Tel: 0771-600000 | Fax: 08-508 801 99

E-post: arbetsformedlingen@arbetsformedlingen.se
arbetsformedlingen.se

Arbetsförmedlingens synpunkter i mer detalj

Föräldraförsäkringen bör vara utformad på ett sätt som gör att föräldraskap och förvärvsarbete är förenliga och så att båda föräldrarna kan ha en god förankring på arbetsmarknaden. Både hur generös och hur flexibel föräldraförsäkringen är spelar roll. Generellt är det lättare att kombinera arbete och föräldraskap om föräldraförsäkringen är mer flexibel. Inskränkningar kan ändå vara motiverade om det bidrar till en mer jämställd arbetsmarknad. När det gäller graden av generositet kan en alltför lång föräldraledighet – möjlig i form av många dagar med ersättning eller färre dagar, men med en hög ersättning i kombination med möjlighet till obetald ledighet – leda till att den ena eller båda föräldrarna får en svag förankring på arbetsmarknaden.

Förändringarna som utredningen föreslår innebär en mindre generös och mindre flexibel föräldraförsäkring.

Särskilt om färre dagar med föräldrapenning

Arbetsförmedlingen ser positivt på förslaget att tiden med föräldrapenning kortas. Förslaget kan antas öka utbudet på arbetskraft. Arbetsförmedlingen anser att detta är positivt och menar att varje sådant tillskott av arbetskraftsresurser är särskilt viktigt för de delar av arbetsmarknaden som har brist på arbetskraft.

En kortare och mer koncentrerad ledighet är lättare att förena med god förankring på arbetsmarknaden. Samtidigt är föräldrapenningen fortsatt relativt generös. Arbetsförmedlingen bedömer att möjligheterna att förena arbete och familj gynnas av förkortningen.

En viktig invändning är dock att det är fortsatt möjligt att vara föräldraledig väsentligen längre tid än den som ersätts. Mer om detta nedan.

Särskilt om ytterligare reservation av dagar och obetald ledighet

Arbetsförmedlingen ser positivt på förslaget att ytterligare dagar reserveras. En nackdel är visserligen att det kan försvåra för olika familjekonstellationer att använda föräldrapenningen, men Arbetsförmedlingen bedömer att det även fortsatt finns utrymme för att överlåta ansenlig tid, för de familjer som så önskar.

Eftersom kvinnor som grupp har tagit ut en avsevärt större del av föräldraledigheten än män, föreligger i nuläget risk för statistisk diskriminering av kvinnor. Detta yttrar sig till exempel i lägre lön och sämre karriärmöjligheter för kvinnor. Om den ytterligare reservationen leder till att kvinnors totala ledighet blir kortare, förväntas den statistiska diskrimineringen av kvinnor minska på sikt.

Återigen har dock möjligheten att vara föräldraledig väsentligen längre tid än den som ersätts betydelse. Det finns en risk att kvinnor ökar sin obetalda ledighet och därmed inte förändrar längden på sin frånvaro från arbetsmarknaden. Om män samtidigt ökar sin

ledighet minskar rent av det totala arbetsutbudet. Arbetsförmedlingen anser att detta vore en olycklig konsekvens och håller med det särskilda yttrandet om att det vore lämpligt att utreda en begränsning av den obetalda ledigheten. Ur arbetsmarknadssynpunkt är det den totala ledigheten som har betydelse.

Särskilt om borttagandet av snabbhetspremien

Arbetsförmedlingen är positivt till förslaget att ta bort den så kallade snabbhetspremien. Förslaget kan antas öka främst kvinnors arbetskraftsutbud mellan perioder av föräldraledighet och gynna deras förankring på arbetsmarknaden.

Särskilt om föräldrar som kommer till Sverige med barn

Arbetsförmedlingen anser att förslaget att kombinera nuvarande begränsningsregler för föräldrar som kommer till Sverige med barn med det nya förslaget om ett maximalt antal dagar före barnets treårsdag ger ett krångligt och svåröverskådligt regelverk. Både syftet att inte överkompensera föräldrar som kommer till Sverige med barn och önskemålet att föräldraledigheten för alla föräldrar koncentreras till den tid då barnet är litet och i behov av vård av en närstående skulle istället kunna uppnås genom en generell tvåårsregel eller motsvarande. I sitt delbetänkande – SOU 2016:73 – framförde utredningen argument för att införa en generell tvåårsgräns. Arbetsförmedlingen anser att det vore bättre än föreliggande förslag, eftersom det skulle stärka drivkraften för alla föräldrar att delta på arbetsmarknaden. Dessutom skulle det innebära ett mer lättöverskådligt och tydligt regelverk, samtidigt som det är förenligt med den EU-rättsliga likabehandlingsprincipen.

Särskilt om effekterna för Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen bedömer att utredningens förslag inte har några direkta konsekvenser för Arbetsförmedlingen, eftersom effekterna på arbetskraftsutbud främst förväntas vara i form av större arbetskraftsutbud bland personer som redan har ett arbete. I viss mån kan förslagen påverka arbetsutbudet för föräldrar som kommer till Sverige med barn, men de primära effekterna för denna grupp väntas bero på de förändringar som infördes första juli 2017.

Sammantaget är Arbetsförmedlingen positiv till de delar av den föreslagna modellen för föräldraförsäkringen som leder till en mer koncentrerad och kortare föräldraledighet och som stödjer ett mer jämställt föräldraskap.

Arbetsförmedlingen menar dock att förslaget är onödigt komplicerat när det gäller reglerna för föräldrar som kommer till Sverige med barn. Arbetsförmedlingen anser att en generell tvåårsgräns vore bättre än föreliggande förslag.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
generaldirektör

Linnea Wickström Östervall

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av kvalificerad handläggare Linnea Wickström Östervall. I den slutliga handläggningen av ärendet har direktören för Analysavdelningen Annika Sundén samt enhetschefen Petra Nilsson deltagit.